

## МИХАЙЛУ ЯРОСЛАВОВИЧУ БАРТІШЧУ – 80 РОКІВ



Першого березня 2021 року виповнилося 80 років з дня народження Заслуженого професора Львівського національного університету імені Івана Франка, доктора фізико-математичних наук, академіка Академії наук вищої школи України Бартіша Михайла Ярославовича.

Михайло Ярославович народився в селі Соколівка Буського району Львівської області. Шкільне життя розпочалося, коли Друга світова війна офіційно закінчилася, а на Західній Україні ще активно тривало протистояння УПА та НКВС. Вчителів у ті часи не вистачало, і в одному приміщенні могло навчатися два класи. Михайло Ярославович, провівши у першому класі лише один день, відразу перейшов у другий, пересівши за сусідню парту. Тим, що математика стала головною у його житті, він завдячує вчителю математики Й.С. Коцюмбасу. Михайло Ярославович завжди теплим словом згадує свого вчителя і не одну цікаву історію можна почути про його шкільні роки.

У 1957 році вступив на механіко-математичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка. Вже в студентські роки почав активно займатися науковою роботою і після закінчення університету працював асистентом кафедри обчислювальної математики до 1965 року. У 1964 році Михайло Ярославович вступив до аспірантури Інституту математики АН УРСР, яку закінчив у 1968 році. У цьому ж році захистив кандидатську дисертацію під керівництвом проф. В.Є. Шаманського. Тема дисертації присвячена чисельним методам розв'язування нелінійних крайових задач для звичайних диференціальних рівнянь.

Після захисту Михайло Ярославович повернувся на роботу в Львівський університет, в якому працює до тепер. З 1969 року перебував посаді доцента кафедри обчислювальної математики, а з 1975 року – завідувача кафедри теорії оптимальних процесів. У 1971-1974 – заступник декана механіко-математичного факультету. Один з ініціаторів створення у 1975 році факультету прикладної математики та механіки. У 1987-1988 – декан факультету прикладної математики та механіки, у 1988-1996 – декан факультету прикладної математики та інформатики.

У 2003 році захистив докторську дисертацію за спеціальністю “математичне моделювання та обчислювальні методи” на тему “Методи типу Ньютона для розв'язування нелінійних операторних рівнянь і задач на екстремум”. У 2005 році

Михайлу Ярославовичу присудили вчене звання професора. За активну науково-педагогічну діяльність 2015 року М. Бартішу присвоєно звання Заслуженого професора ЛНУ імені Івана Франка. Цим відзначено та вшановано його багаторічну самовіддану працю, результати якої підтримують славу нашого Університету не тільки на всеукраїнському, а й на міжнародному рівні.

Головні наукові результати, яких досягнув М.Я. Бартіш, належать до обчислювальної математики. Під його керівництвом на кафедрі теорії оптимальних процесів сформувалася наукова школа з розв'язування нелінійних функціональних рівнянь і задач на екстремум. У його наукових працях запропоновано підходи до побудови і дослідження методів із надлінійною збіжністю для розв'язування конкретних класів задач. Зокрема, широке визнання отримав запропонований М. Бартішем ітераційний метод із швидкістю збіжності  $1 + \sqrt{2}$ , який перевідкривали інші автори. З учнями він дослідив клас методів типу Рунге, низку рекурсивних методів, параметричні методи типу Ньютона. В останні роки його дослідження присвячені трикроковим методам розв'язування задач безумовної мінімізації функцій багатьох змінних і систем нелінійних рівнянь, оптимальним в сенсі кількості обчислень.

Під керівництвом М. Бартіша понад 30 років виконувались держбюджетні та госпдоговірні науково-дослідні роботи спільно з науковими та проектно-конструкторськими установами міст Львова, Києва, Талліна та інших, під час виконання яких розроблялися та впроваджувалися в практику нові методи.

Велику увагу приділяв Михайло Ярославович підготовці науково-педагогічних кадрів. Під його керівництвом захищено 8 кандидатських дисертацій (Щербина Ю.М., Сеньо П.С., Роман Л.Л., Шахно С.М., Нікольський Ю.В., Чипурко А.І., Огородник Н.П., Ковальчук О.В.). Він науковий консультант двох докторських дисертацій (Шахно С.М., Сеньо П.С.). Два його учні – Нікольський Ю.В. і Щербина Ю.М. – стали лауреатами Державної премії України в галузі науки і техніки, чотири – професорами.

М.Я. Бартіш – авторитетний вчений. Протягом багатьох років є членом спеціалізованих рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій, редколегій збірників і журналів. З 2007 року працює членом експертних рад ВАК, пізніше ДАК МОН України з експертизи дисертаційних робіт з інформатики та кібернетики. Він удостоєний багатьох нагород і почесних звань: Відмінник освіти України, академік Академії наук вищої школи України, лауреат нагороди Ярослава Мудрого АН ВШ України, Заслужений працівник освіти України.

Викладацька діяльність Михайла Ярославовича тісно пов'язана з науковою діяльністю. Його навчальні курси визначені науковими інтересами – це курси методів оптимізації, дослідження операцій, математичної економіки. Він активно впроваджує в навчальний процес новітні інформаційні технології, особливо в період дистанційного навчання, постійно удосконалює лекційні курси. М.Я. Бартіш є автором понад 200 наукових і навчально-методичних праць, у тім числі – підручників і посібників із грифом МОН України, зокрема серія підручників “Дослідження операцій” у 5 частинах (у співавторстві з Дудзяним І.М.).

Професор Бартіш М.Я. користується заслуженою повагою серед колег в Університеті так поза його межами, його люблять і поважають студенти.

Ми щиро вітаємо Михайла Ярославовича з ювілеєм, зичимо міцного здоров'я, довголіття і підкорення нових наукових вершин!

*Дияк І.І., Сеньо П.С., Шахно С.М., Щербина Ю.М.*